

HARCAMALARDAN ALINAN VERGİLER II

Konu Başlığı: Harcamalardan Alınan Vergiler II

Kavramlar: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Damga Vergisi ve Değerli Kağıtlar Vergisi, Harçlar

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi:

- Konu: Banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir (Gid.VK. Madde 2871)
- Mükellefi: Banka ve sigorta muameleleri vergisini banka ve bankerlerle sigorta şirketleri öder. Sigorta aracılığı tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefi sigorta şirketleridir (Gid.VK. Madde 30).
- Matrah: Banka ve sigorta muameleleri vergisinin matrahı 28. maddede yazılı paraların tutarıdır.
Kambiyo alım ve satım muamelelerinde kambiyo satışlarının tutarı vergiye matrah olur.
Sigorta işlemlerinde verginin matrahı, bu işlem dolayısıyla poliçede yer alan prim tutarıdır. Prim tutarının hesabında, sigorta işlemi dolayısıyla komisyon ve benzeri adlarla sigorta aracılığına yapılan ödemeler indirim konusu yapılamaz.
Vergi matrahından gider ve vergi adı altında indirim yapılamaz. Bu kanunla alınan banka ve sigorta muameleleri vergisi matraha dahil edilmez (Gid.VK. Madde 31).
- Oran: Banka ve sigorta muameleleri vergisinin nispeti %15'tir. Kambiyo muamelelerinde oran matrahın binde biridir (Gid.VK. Madde 33).
- İstisnalar: Gider Vergileri Kanunu'nda çok sayıda istisna yer almaktadır. Lütfen bkz: (Gid.VK. Madde 29)

Özel Tüketim Vergisi:

- Konu: Bu Kanuna ekli;
a) (I) sayılı listedeki malların ithalatçıları veya rafineriler dahil imal edenler tarafından teslimi,
b) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olanların ilk iktisabı,
c) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olmayanlar ile (III) ve (IV) sayılı listelerdeki malların ithalatı veya imal ya da inşa edenler tarafından teslimi,
d) (I), (III) ve (IV) sayılı listelerdeki mallar ile (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile olmayanların özel tüketim vergisi uygulanmadan önce müzayede yoluyla satışı,
Bir defaya mahsus olmak üzere özel tüketim vergisine tâbidir (ÖTVK Madde 1).
- Vergiyi Doğuran Olay:
a) Mal teslimi veya ilk iktisap hallerinde malın teslimi veya ilk iktisabı,
b) Malın tesliminden önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi hallerinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi,
c) Kısım kısım mal teslim edilmesi mutad olan veya bu hususlarda mutabık kalınan hallerde, her bir kısmın teslimi,
d) Komisyoncular vasıtasıyla veya konsinyasyon suretiyle yapılan satışlarda malların alıcıya teslimi,

e) İthalatta, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na göre gümrük yükümlülüğünün doğması, ithalat vergilerine tâbi olmayan işlemlerde ise gümrük beyannamesinin tescilidir (ÖTVK Madde 3).

- Mükellefi: Özel tüketim vergisinin mükellefi, bu Kanuna ekli;
 - a) (I), (III) ve (IV) sayılı listelerdeki mallar ile (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olmayanları imal, inşa veya ithal edenler ile bu malların müzayede yoluyla satışını gerçekleştirenler,
 - b) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olanlar için; motorlu araç ticareti yapanlar, kullanmak üzere ithal edenler veya müzayede yoluyla satışını gerçekleştirenlerdir (ÖTVK Madde 4).
- Vergilendirme Dönemi: Vergilendirme dönemi ve beyanı mal türlerine göre farklılık gösterir. Daha fazla bilgi için lütfen bkz.: (ÖTVK Madde 14)
- Beyan: Özel tüketim vergisi, mükelleflerin yazılı beyanları üzerine tarh olunur (ÖTVK Madde 14/1).
- Matrah: Tek aşamalı bir vergidir. Vergi, üretimin ilk aşamasında alınmaktadır. Fiyatın içine gizlenmiş olarak tüketiciye yansıtılır. Matrah, KDV matrahını oluşturan unsurlardır (ÖTVK Madde 11).
- Oran: I Sayılı listede yer alan ürünler için maktu, diğer listelerde yer alan ürünler için ise bazıları hariç nispidir. Lütfen bkz: (ÖTVK Madde 12).

Damga Vergisi ve Değerli Kağıtlar:

- ✓ Damga Vergisi:
 - Damga Vergisinin Konusu: Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtlar Damga Vergisine tabidir.

Bu kanundaki kağıtlar terimi, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade eder.

Yabancı memleketlerle Türkiye'deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kağıtlar, Türkiye'de resmi dairelere ibraz edildiği, üzerine devir veya ciro işlemleri yürütüldüğü veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalandığı takdirde vergiye tabi tutulur (DVK Madde 1).
 - Damga Vergisinde Vergiyi Doğuran Olay: Kanunda sayılan kağıtların Türkiye'de düzenlenmesidir. Bir kağıdın varlığı, imzalanması ya da imza yerine geçecek işaretin konulması, düzenlenen kağıdın hukuki sonuç doğuracak şekilde ilgili yerlere ibraz edilmesi gerekmektedir.
 - Damga Vergisinin Mükellefi: Damga Vergisinin mükellefi kağıtları imza edenlerdir. Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kağıtların Damga Vergisini kişiler öder. Yabancı memleketlerle Türkiye'deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kağıtların vergisini, Türkiye'de bu kağıtları resmi dairelere ibraz eden, üzerlerinde devir veya ciro işlemleri yapanlar veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalananlar öderler. Ancak bunlardan ticari veya mütedavil kağıt mahiyetinde bulunanların vergisini, bunları en evvel satan veya kabul veya başka suretle kullanan kişiler öderler (DVK Madde 3).
 - Oran: Vergi nispi veya maktu alınır. Nispi vergide, kağıtların nevi ve mahiyetlerine göre, bu kağıtlarda yazılı belli para, maktu vergide kağıtların mahiyetleri esaslır. Belli para terimi, kağıtların ihtiva ettiği veya bunlarda yazılı rakamların hasıl edeceği parayı ifade eder. (DVK Madde 10).
 - Ödeme Şekilleri: Damga Vergisi makbuz karşılığı, istihkaktan kesinti yapılması veya basılı damga konulması şekillerinden biriyle ödenir (DVK Madde 15).

- ✓ Değerli Kağıtlar Vergisi: Damga Vergisine benzer yükümlülükler getirir. Bu Kanuna bağlı tabloda yazılı kağıtlar ve belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan noter belgeleri "değerli kağıt" sayılır. Bu kanunun kapsamına giren veya diğer kanunlarla kapsama alınacak olan değerli kağıtların basımı, dağıtımı ve bedellerinin tahsili ile ilgili usul ve esasları ve bu kağıtların bedellerini tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir (DKK Madde 1). Değerli Kağıtlar Kanununa ekli tabloda değerli kağıt olarak kabul edilen bazı belgeler şunlardır: Noter Kağıdı, Beyanname, Nüfus Cüzdanları, Aile Cüzdanları vb.

Harçlar:

- Harca Tabi Olan İşlemler: Kanuna ekli 9 adet tarife cetveli ayrıntılı olarak belirtilmiştir.
- Harç Miktarları: Bazen maktu bazen nispi olarak belirlenmiştir.
- Harçların Ödenmesi, İstisnalar: Harçların ödenmesi damga vergisinin ödenmesine benzemektedir. Kural olarak makbuz verilmesi suretiyle ödenir. Bazı durumlarda ise basılı damga konulması suretiyle alınır. Harçlar Kanununda yer alan çeşitli istisnalar için lütfen bkz: Harçlar Kanunu Madde 59 ve diğer bazı özel maddeler.

Konuya İlişkin Mevzuat: 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu, 210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanunu, 492 sayılı Harçlar Kanunu

PRATİK ÇALIŞMA